

ÁLLOMÁSHELY			
TÉT szakdiplomata éves beszámoló jelentés			
2021. június –2022. május			
Készítette: (TÉT szakdiplomata)	Somogyi Norbert		
Beszámoló véglegesítésének időpontja (év, hó, nap):	2022.	június	15.
1. Vezetői összefoglaló	<p>A francia K+F+I szférát 2021. második félévében már részben a január elsejével hatályba lépett többéves kutatás-fejlesztési programozási törvény adta keretrendszer határozta meg, másrészt számos területen nagyon jelentős többlet-támogatási keret nyílt meg, köszönhetően a gazdasági újraindítási és a hosszú távú gazdaságfejlesztési projekteknek. Komoly kapacitásokat foglalt le a koronavírus-helyzet miatt nehéz helyzetbe került hallgatók szociális helyzetének javítása, valamint a 2021/2022-es tanév őszi félévének lehetőség szerint minél nagyobb arányban jelenléti formában történő elindításának előkészítése.</p> <p>Emmanuel Macron köztársasági elnök újbóli megválasztása után a hallgatói szakszervezetek szinte azonnal jelezték, egyik legfontosabb elvárásuk, hogy az újraválasztott elnök minél előbb megvalósítsa az évek óta ígért és halogatott (szociális) ösztöndíj-reformot. A 2022-es köztársaságielnök-választás után főállt új kormányban Frédérique Vidal-t Sylvie Retailleau, az Université Paris-Saclay volt rektora váltotta, a minisztérium új nevéből pedig kikerült az innováció.</p>		

<p>2. A fogadó ország (TÉT szakdiplomata felelősségi területe) KFI helyzete, prioritások, intézményrendszer</p>	<p>A francia kormányzat a vállalati szféra versenyképessége szempontjából is prioritásként kezeli a K+F+I támogatását. Alaptétel, hogy a tudomány támogatása és fejlődése Franciaország szuverenitásának alapja. Elismerik, hogy a kutatásnak stabilitásra és hosszú távú vízióra van szüksége, amihez forrást is szükséges rendelni.</p> <p>A francia ipar és általában a gazdaság versenyképességének kulcsa az új technológiák, ezen belül a digitalizáció maximális hatékonyságú alkalmazása, komoly motiváló tényező a környezetvédelmi és energetikai átmenetre vonatkozó kormányzati politika is. A globális kihívásoknak való gazdasági, társadalmi, környezetvédelmi, energetikai megfelelés előmozdítása, a francia gazdaság nemzetközi versenyképességének javítása, valamint az ország szuverenitásának erősítése érdekében több jelentős stratégiai programot is meghirdettek, többek között a hidrogén mint energiahordozó, a kvantum-technológia és a kiberbiztonság területén. A koronavírus-járvány már rávilágított az egészségügyi szuverenitás fontosságára, az ukrajnai krízis fényében pedig hatványozottan jelentkezik az élelmezési, energetikai, védelmi és általában a technológiai szuverenitás szükségessége.</p> <p>A párizsi állomáshelyhez 2019-ben hozzárendelt észak-afrikai országokban a K+F és felsőoktatás lényegesen nagyobb állami szerepvállalás mellett működik, a kutatás elsősorban a munkahelyteremtésben is kiemelt szempontot játszó ágazatok (pl. agrárium) esetében bír megkülönböztetett fontossággal, míg a demográfiai folyamatok fényében az egyetemi szféra a fiatalok munkaerőpiaci elhelyezkedése szempontjából kulcsfontosságú</p>
<p>3. Bilaterális KFI kapcsolataink</p>	<p>Franciaország esetében kétoldalú kapcsolataink jók és kiegyensúlyozottak, a közvetlen intézményi kapcsolatok terén gyakorlatilag minden magyar felsőoktatási és kutatási intézmény rendelkezik franciaországi együttműködő partnerrel. Az európai uniós környezet komoly könnyebbséget jelent a közös kutatási és/vagy mobilitási projektek indításához, ám a kutatás esetében jellemzően nem a magyar fél a konzorcium-vezető. Nem ritkák a közös diplomák sem, az ilyeneket adó képzési együttműködések bővülését a budapesti francia nagykövetség anyagilag is támogatja. A Balaton TÉT-mobilitási projekt iránt folyamatosan van érdeklődés, viszont a kétoldalú kutatási kapcsolatokban továbbra</p>

	<p>hiányzik egy olyan „középpályázat”, ami folytonosságot / átmenetet biztosít a Balaton-program és az EU-s keretprogramokban beadható projektek között, ez ugyanis nagyban javítaná a keretprogramokban való közös indulás esélyeit. A kétoldalú kapcsolatokban egyértelműen érdemi előrelépést jelent, hogy az európai egyetem-programban a második fordulót követően 28-ra nőtt a nyertes, francia érdekeltségű projektek száma, összesen 32 intézmény részvételével, a magyar-francia partnerséget is tartalmazók száma hatra emelkedett. Megindult a francia tengerentúli területek felsőoktatási és kutatási intézményeivel való kapcsolatépítés is, amiben már most több magyar egyetem érintett, de egyértelműen az SZTE a legaktívabb és a legsikeresebb. Jelenleg előkészítés alatt áll az SZTE és a Réunioni Egyetem megállapodása, ahogy folyamatban van az Université de Lorraine (Metz) és a Debreceni Egyetem megállapodásának előkészítése is.</p> <p>Marokkó, Algéria és Tunézia vonatkozásában a koronavírus-járvány miatti utazási tiltások miatt megtorpant a kétoldalú együttműködésben korábban tapasztalt bővülés, így ezért nem volt érezhető az a hátrány, ami a földrajzi távolságra, a kulturális és politikai különbségekre vezethető vissza és ami egyébként jelentősen befolyásolja a kapcsolatépítés eredményességét. Ezek azonban nem leküzdhetetlen akadályok, a TDF-projektek jelentős segítséget adnak a bővítéshez, várhatóan már néhány éven belül éreztetni fogja hatását a Stipendium-program, ám rövid távon elsősorban a kutatói és oktatói kölcsönös mobilitás jelenthet érdemi előrelépést.</p>
<p>4. Szerződéses kapcsolatok helyzete, megállapodások, egyezmények hatályossága, meghosszabbítása, új egyezmények megkötése a jövőben</p>	<p>Francia-magyar relációban a rendszeresen megújított, 1966-ban megkötött „Műszaki és Tudományos Együttműködési Egyezmény a Francia Köztársaság Kormánya és a Magyar Népköztársaság Kormánya között”, míg Marokkó esetében a 2009-ben aláírt „Intézményközi tudományos és technológiai kétoldalú megállapodás a marokkói CNRST (Nemzeti Tudományos és Technológiai Kutatási Központ) és az NKTH között” tekinthető mérvadónak, ezek alapján kerülnek meghirdetésre a kétoldalú mobilitási pályázatok is. Marokkó és Magyarország között 2021 végén indult el az első kétoldalú középpályázat, ami iránt nagyon komoly érdeklődés mutatkozott mindkét oldalon, ez a beadott projektek számában is megnyilvánult. Sajnos Algéria és Tunézia vonatkozásában egyikre sincs példa, így e két utóbbi ország esetében csak az egyetemek, kutatóintézetek között közvetlenül megkötött együttműködési megállapodások jelenthetnek bizonyos</p>

	<p>keretet, ám ez önmagában semmilyen finanszírozási háttérrel nem tételül föl, amin mindenképpen változtatni érdemes. Bizonyos szempontból sajnálatos, hogy a felsőoktatási intézmények nem érzik fontosnak a külképviseletek tájékoztatását a megkötött együttműködési megállapodásokról, így csak a véletlennek vagy a személyes kapcsolatoknak köszönhetően szerezhethetünk ezekről tudomást.</p>
<p>5. Multilaterális együttműködés az adott relációban</p>	<p>A multilaterális együttműködésben meghatározó szerepet töltenek be az EU-s kutatási programokban megvalósuló projektek, ezekben nem csak EU-tagországok, hanem harmadik országok is részt vesznek, a magyar partnerek rendszerint konzorciumi partnerként. Itt kell említeni az európai egyetemek-programot, ahol hazánk hat olyan projektben részes, amiben francia partner(ek) is van(nak). Külön kategóriát képeznek a fejlesztési célú kutatási együttműködések, jelen pillanatban ismereteink szerint csak egyetlen magyar intézmény vesz részt ilyen, európai és afrikai partnereket tömörítő projektben. Ez a MATE (volt Szent István Egyetem I, a kérdéses program pedig az Észak-Afrikát is lefedő Leap4FNSSA (2018 október-2023 január). A franciaországi, európai vagy más nemzetközi együttműködésben megvalósult kutatási nagyberendezések működtetésére létrehozott konzorciumok sorában Magyarország (Csehországgal és Szlovákiával közösen 1,05%-nyi részesedéssel) társult tudományos tagja az Európai Rézecskegyorsítóknak (ESRF). Sajnos hazánk egyelőre társult tagként sem vesz részt a grenoble-i neutronkutató (ILL) munkájában, viszont mint EU-tagország, közvetetten részese a nemzetközi termonukleáris reaktor-projektnek, a Dél-Franciaországban épülő ITER-nek.</p> <p>A multilaterális együttműködéshez sorolható a párizsi székhelyű Európai Űrügynökséggel (ESA) fönntartott kapcsolat, különösen annak fényében, hogy hazánk a szervezet teljes jogú tagja. Nagykövetségünk Tét-attaséja ESA IRC-delegáltként rendszeresen részt vesz az üléseken, valamint tevékenyen részt vesz a magyar űripari szereplők tájékoztatásában Mivel Magyarország kötelező befizetésének része a kourou-i űrközpont fenntartása is, így ebben a témában is visszapályázhatjuk a befizetett összeget - folytatjuk azt a munkát, ami egy magyar űripari delegáció francia-guyanai kiutazásán keresztül lehetővé teheti a magyar cégek minél eredményesebb pályázati tevékenységét.</p> <p>Az észak-afrikai térségben ki kell emelnünk a Pánafrikai</p>

	<p>Nagy Zöld Fal Kezdeményezést, ennek nemzetközi ügynökségén (APGMV) keresztül rabati nagykövetségünk közreműködésével egy mikroprojektet indított a ME által koordinált fejlesztési program Mauritániában.</p>
<p>6. Felsőoktatás helyzete, magyar diákok, oktatók a fogadó országban, a fogadó ország diákjai, oktatói Magyarországon</p>	<p>Franciaországban az egyetemi autonómia kiépítése és az egyetemi rendszer reformja után az elkövetkezendő éveket a tavaly januárban hatályba lépett új kutatási programozási törvény fogja meghatározni. Ez a gyakorlatban két kihívásra igyekszik a felsőoktatás és a kutatás számára választ adni:</p> <ul style="list-style-type: none"> - a kutatói-oktatói életpálya vonzerejének visszaadása, a fizetések megemlése, a lassú erózió megállítása, - visszaadni a kutatóknak a kutatás szabadságát, egyben eszközt és forrást is biztosítva számukra. <p>Az eddigieknél viszont lényegesen komolyabb lesz a kutatói teljesítmény-értékelés, ami a kormányzat szerint nem ellentétes a kutató szabadsággal. A politika álláspontja az, hogy nem csak a kutatóknak kell megadni az őket megillető dolgokat, de a társadalmat érintő kérdésekre is választ kell adni, többek között a szolidáris ökológiai átmenettel kapcsolatosan. Újra kell építeni a kutatás és a társadalom közötti bizalmat, ahol a kutatás nem felsőbbrendű, hanem a társadalmat szolgálja.</p> <p>A jövőben tehát egy ilyen rendszerbe érkeznek a magyar hallgatók és kutatók, akiknek számát, tekintettel arra, hogy az egységes európai kutatási és mobilitási térben gyakorlatilag minden az intézmények közvetlen együttműködésében zajlik, a külképviselet legfőbb feladata lesz a diákok esetében minden szemeszterben megrendezett (sajnos a koronavírus-járvány miatt három szemeszterben elmaradt, de 2021. őszétől újra megtartott) nagykövet-diák találkozó iránti érdeklődés alapján néhány százra becsülhető az adott időszakban Franciaországban tanulók száma. A 2019. őszén megrendezett első - de a koronavírus-járvány miatt egyelőre folytatás nélkül maradt - alumni-találkozó alapján pedig azt mondhatjuk, hogy a francia diákok kedvelt célpontja hazánk, de a nyelvi korlátok miatt elsősorban az angol nyelvű képzésekben vesznek részt.</p>

<p>7. Tét szakdiplomata által szervezett programok a beszámoltatási időszakban: a tudománydiplomáciai prioritások figyelembe vétele, programok jellege, célközönség, utókövetés, feladatok</p>	<p>2021. szeptemberében sikeresen megvalósult az előző évről áthúzódott utolsó, erdészeti témájú TDF-projekt Borovics Attila (SE ERTI), valamint második félévben sikeresen lezajlott a feketedió, a fűszerpaprika és a földtudományok terén tervezett, összesen három TDF-projekt. Az erdészeti irányú TDF-projekteknek köszönhetően jöhetett létre a francia erdészeti szakemberek magyarországi tanulmányútja 2022 májusában, amit a felek rendkívül hasznosnak értékelték. 2021 októberében Espelette-ben, a TDF támogatásával megvalósult programra készített fűszerpaprikás roll-upok már két konzuli rendezvényen szerepeltek, sikerük egyre nagyobb, megfontolandónak tartjuk más nyelvekre történő lefordításukat is.</p> <p>A Tét-attasé által szervezett, Habsburg György nagykövet részvételével zajlott francia-guyanai kapcsolatépítő látogatás programjának elsődlegesen K+F és felsőoktatási jellege volt, ennek köszönhetően több új együttműködési lehetőség előtt nyílt meg az út, többek között ilyen lehet az SZTE és a cayenne-i Pasteur Intézet, valamint a SOE és a Francia-Guyanai egyetem partnersége. Sikeres volt a Tét-attaséi látogatás Réunion-on, ezt két olyan magyarországi látogatás követte az Université de la Réunion képviselőinek részéről, aminek eredményént már meg is kezdődött az oktatói és diákmobilitás az SZTE-vel, valamint küszöbön áll ugyanez az ELTE és a PTE részéről is. Réunion esetében konkrét kapcsolatfölvétel történ közép fokú szakképző intézmények között, az első technikus-hallgatók júliusban érkeznek szakmai gyakorlatra Magyarországra, a magyar diákok pedig novemberben utaznak Réunionra.</p>
<p>8. Legfontosabb bilaterális Tét, KFI események, eredmények a beszámolási időszakban</p>	<p>2021 novemberében Szijjártó Péter miniszter úr aláírta a Magyarország és a Thales közötti együttműködési megállapodást, ami elsősorban az űrtechnológiák terén irányozza elő a kapcsolatok erősítését, ám az ukrajnai krízis fényében elképzelhető, hogy a védelmi ipar felé is érdemes nyitni ebben a kapcsolatban.</p> <p>A felsőoktatásban a partneregyetem rektorhelyettesi delegációjának májusi szegedi látogatása alatt megtörtént az SZTE-Université de la Réunion MoU véglegesítése, a felek aláírták az ezzel kapcsolatos szándéknyilatkozatot, az SZTE MGK pedig nem csak megkötötte a saját Erasmus-mobilitási megállapodását az UR élelmiszeripari karával, hanem megkezdődtek az oktatói és hallgatói mobilitások is. A Soproni Egyetem és az Université de la Guyane közötti Erasmus-megállapodásnak köszönhetően az erdészet területén is</p>

	<p>megindult a mobilitás, az UG rektorhelyettesi szintű delegációja pedig igen sikeres magyarországi tárgyalásokat folytatott májusban (ELTE, SOE, SZTE). A mezőgazdasági és gépészeti szakképzés terén is ígéretes lépések történtek a mobilitás beindításában Réunion felé és onnan, várhatóan júliusban érkeznek az első diákok Gyomaendrődre Erasmus-keretben.</p>
<p>9. Felvételek, tapasztalatok, javaslatok</p>	<p>Franciaország esetében továbbra is kiaknázatlan lehetőségként tartható számon az, ami már a tíz évvel korábbi Tét-attaséi jelentésekben is szerepelt, nevezetesen az, hogy a nagyon jelentős Franciaországon kívüli intézet-hálózattal rendelkező kutatóintézetek (CIRAD, IRD, IFREMER, Institut Pasteur) egyes egységeibe vendégkutatókat küldjünk. Ezek az intézmények jelezték, amennyiben tudjuk biztosítani a kutatók kiküldetési költségeit, szívesen fogadják őket rövidebb-hosszabb projekt-együttműködésekre, aminek kettős haszna lenne. Az egyik egyértelműen a kétoldalú tudományos kapcsolataink erősítése, a másik azonban ezen jóval túlmutat. Miközben ugyanis kutatóink Afrikában, Dél-Amerikában vagy Ázsiában európai körülmények között dolgozhatnak, közvetlen kapcsolatba kerülhetnek a helyi tudományos szféra fontosabb kutatóival, oktatóival, ez pedig egyértelműen nagyon komoly kapcsolati tőkét jelenthet a Magyarország által megvalósítani tervezett fejlesztési célú projektek sikeréhez.</p> <p>A tengerentúli francia területeken működő kutatási és felsőoktatási intézményekkel való következetes kapcsolatépítésnek köszönhetően reményeink szerint olyan, korunk kihívásaival szorosan összefüggő kérdésekben indulhatnak új projektek és közös képzések, mint a megújuló energiák, klímaváltozáselleni küzdelem, újonnan megjelenő betegségek gyógyítása.</p> <p>Párizsi nagykövetségünk az elmúlt három évben a lehetőségekhez mérten komoly erőfeszítéseket tett a Kourou-i európai úrközponttal való érdemi kapcsolatépítés érdekében, meggyőződésünk ugyanis, hogy a magyar űripar számára a CSG megkerülhetetlen terep. Ehhez segítséget adhat, hogy 2021 októberében hivatalosan is fölavattuk legújabb franciaországi, cayenne-i székhellyel működő tiszteletbeli konzulátusunkat.</p>

**10. Tervek a következő
beszámoltatási
időszakra**

Folytatni kívánjuk a következetes munkát a kétoldalú intézményi, valamint a kutatási, oktatási és gazdasági együttműködést célzó kapcsolatépítésben Franciaország kontinentális és tengerentúli területein egyaránt. Ez utóbbi rendkívüli lehetőségeket jelent mindazon magyar kutatóhelyek és kutatók számára, akik európai keretrendszerben és körülmények között kívánnak olyan - elsősorban a természettudományok területét érintő - kutatásokat, együttműködéseket indítani, amire Európa kontinentális területén nincs lehetőség, tudományos hozadéka viszont kifejezetten jelentős. Cél új TDF-projektek tervezése és a már létező kapcsolatok alapján az együttműködések kiszélesítése, időben tartóssá tétele. Elő kívánjuk mozdítani a magyar részvételt mindazon szakkiállításokon és vásárokon, szakmai fórumokon, amiket az elmúlt években erre alkalmasnak találtunk. Igyekezni fogunk újabb eseményeket bevonni ebbe a körbe, minden lehetséges fórumon hangoztatva az olyan magyar prioritásokat is, mint pl. az ELI vagy a ZalaZone tesztpálya. Láthatóan van igény a pályázati lehetőségekkel kapcsolatos munkánkra, így azt folytatni kívánjuk, valamint ösztönözni kívánjuk a következetes kétoldalú kapcsolatépítést is, minél több új partner bevonásával. Fontosnak tartjuk a magyar-francia partnerségben történő részvételt multilaterális projektekben, ennek elsődleges terepe a francia geo- és szakpolitikai prioritások ismeretében a Földközi-tenger térsége, valamint a szubszaharai Afrika lehet. Előbbi esetben jelentős segítséget jelent, hogy a párizsi TÉT-attasé regionális akkreditációt kapott Algériába, Marokkóba és Tunéziába, így a korábbinál sokkal hatékonyabban ki tudjuk aknázni az ezekben az országokban már meglévő és a mediterrán térségben érintett francia szereplőkkel kialakított kapcsolati hálót. Törekszünk a kutatás-fejlesztés, innováció és felsőoktatás területén tapasztalt jó francia gyakorlatok minél szélesebb körű megismertetésére, bízva abban, hogy ezek hozzásegíthetik a magyarországi szakpolitikai és szakmai döntések meghozatalát. Nagyon hasznos tapasztalatokat kaphatunk a francia egyetemi szféra koncentrációjából és az agrárkutatás és -felsőoktatás következetes, de hosszú időt átfogó, fokozatos fúziójából.

A párizsi TÉT-attasé speciális helyzetének, azaz marokkói, tunéziai és algériai akkreditálásának köszönhetően komoly sikernek tekinthető, hogy a koronavírus-járvány előtt mindenütt több TDF-finanszírozású K+F kapcsolatok építését célzó projektet sikerült megvalósítani. Ezek Marokkóban üzleti lehetőségeket is föltártak, Algériában a tudományos

	<p>együttműködést (erdészet és klímaváltozás) sikerült tovább erősíteni, ezért ezt a munkát a járványhelyzet rendeződése után mindenképpen folytatni kívánjuk. Tunéziában pedig a kga erőfeszítéseinek köszönhetően tovább folytatatódnak annak a fejlesztési célú (tevetej) együttműködési projektnek az előkészítő munkálatai, amit szerencsés esetben belátható időn belül meg tudunk valósítani.</p>
--	---